XIth/Snsk/mid-2019/
SET-IIIrd.

भाग: - 3

विषय: → संस्कृतम्

कक्षा → एकादशी

पूर्णांक: - 100

समय: → होरात्रयम्

M 0 8 (7)

(1)

सामान्य-निर्देशा: →

(i) प्रश्नपत्रे चत्वार: खण्डा: 45 प्रश्नाश्च सन्ति।

(ii) प्रत्येकस्मै प्रश्नाय अङ्कद्वयं निर्धारितम् अस्ति।

(iii) सर्वे प्रश्ना: बहुविकल्पीया:।

(iv) प्रदत्तेषु चतुर्षु विकल्पेषु किमपि एकम् उचितम् उत्तरम् चयनीयम्।

खण्ड: 'क'

अपठितावबोधनम्

विद्याधनं सर्वोत्तमं धनं वर्तते। स्वर्ण-हीरकादि-धनसम्पन्नो राजा स्वदेशे एव पूज्यते; किन्तु विद्या-धनसम्पन्नो विद्वान् सर्वत्र पूज्यते। एतद् धनं न तु चौरहार्यं न भ्रातृभाज्यं न राजहार्यं न च भारकारि वर्तते। विद्या विनयं ददाति।

→ उपरिलिखितं गद्यांशं पठित्वा अधोलिखित-प्रश्नानाम् उत्तरं चिनुत -

1. सर्वोत्तमं धनं किं वर्तते ?
   (a) स्वर्णधनम् (b) हीरकादिधनम् (c) विद्याधनम् (d) मानधन

2. क: सर्वत्र पूज्यते ?
   (a) राजा (b) धनवान् (c) विद्वान् (d) नीतिवान्

3. राजा कुत्र पूज्यते ?
   (a) स्वग्रामे (b) स्वदेशे (c) स्वनगरे (d) स्वप्रासादे

4. विद्या किं ददाति ?
   (a) धनम् (b) विनयम् (c) सुखम् (d) दु:खम्

5. विद्याधनं कीदृशं धनं वर्तते ?
   (a) [illegible] (b) [illegible] (c) उत्तमम् (d) सर्वोत्तमम्

M(2)

खण्ड: 'ख'

अनुप्रयुक्तव्याकरणम्

6. 'ण्' वर्णस्य उच्चारणस्थानम् किम् ?
(a) मूर्द्धा (b) दन्ता: (c) तालु, (d) ओष्ठौ

7. कण्ठ्य वर्ण: क:
(a) अ (b) च् (c) म् (d) स्

8. 'त्वम्' इत्यस्य शुद्धं वर्णवियोजनं चिनुत –
(a) त्+अ+व्+अ+म् (b) त्+व्+अ+म् (c) त्+व्+अ+म्+अ
(d) त्+अ+व्+म्+अ

9. 'र्+अ+च्+अ+न्+आ' एतेषां वर्णानां शुद्धं वर्ण-संयोजनपदं चिनुत –
(a) राचना (b) रचना (c) रच्ना (d) रचनाम्

10. 'ने+अनम्' इत्यस्य शुद्धं सन्धिपदं किम् ?
(a) नेनम् (b) नेयनम् (c) नयनम् (d) नैअनम्

11. 'रवि+इन्द्र:' अस्य सन्धिपदं किम् ?
(a) रविन्द्र: (b) रविन्दर: (c) रवीन्द्र: (d) रवीन्दर

12. 'वाक्+ईश:' अस्य सन्धिपदं किम् ?
(a) वाकीश: (b) वाकिश: (c) वागिश: (d) वागीश:

13. 'नमस्ते' पदस्य विच्छेदं चिनुत –
(a) नमस्+ते (b) न+मस्ते (c) नम्+अस्ते (d) नम:+

14. 'बालका:' पदे का विभक्ति:?
(a) चतुर्थी (b) तृतीया (c) द्वितीया, (d) प्रथमा

17/(3)

15. 'लता' शब्दस्य तृतीया-बहुवचने रूपं किम्?

(a) लताः (b) लतया, (c) लतै (d) लताभिः

16. 'पठतु' इत्यस्मिन् रूपे कः लकारः?

(a) लट्, (b) लृट् (c) लङ् (d) लोट्

17. 'गमिष्यसि' धातु-रूपः कुत्र भवति?

(a) लट् मध्यमपु० एकवचने (b) लृट्-मध्यमपु० एकवचने

(c) लोट्-मध्यमपु० एकवचने (d) लङ्०मध्यमपु० एकवचने

18. 'सह' योगे का विभक्तिः भवति?

(a) प्रथमा (b) द्वितीया (c) तृतीया (d) चतुर्थी

19. ________ नमः।

(a) गणेशम् (b) गणेशाय (c) गणेशायै (d) गणेशाः

20. 'कर्मकारकयोगे' का विभक्ति भवति?

(a) प्रथमा (b) द्वितीया (c) तृतीया, (d) चतुर्थी

21 ________ काणः।

(a) नेत्रेण (b) नेत्रम् (c) नेत्राय (d) नेत्राणि

22. 'सः पत्रं लिखति।' इत्यस्य कर्मवाच्ये किं रूपं भवति?

(a) ते पत्र लिखन्ति (b) तया पत्रं लिखति (c) तेन पत्रं लिख्यते

(d) तेन पत्रं लिखन्ते।

खण्डः "ग" (संस्कृतसाहित्येतिहासः)

23. अभिज्ञानशाकुन्तलम् इत्यस्य रचनाकारः कः?

(a) भारविः (b) माघः (c) कालिदासः (d) वेद व्या

24. 'शिवराजविजयस्य' रचनाकार कः अस्ति ?

17 (4) (a) भवभूतिः (b) जयदेवः (c) पं॰ अम्बिकादत्त व्यासः
(d) वेदव्यासः

25. कालिदासस्य रचना का ?
(a) मेघदूतम् (b) गीतगोविन्दम् (c) रामायणम् (d) मुद्राराक्षसम्

26. अपौरुषेयः ग्रन्थः कः ?
(a) वेदः (b) महाभारतम् (c) रामायणम् (d) मेघदूतम्

27. पुराणस्य रचनाकारः कः अस्ति ?
(a) महर्षिः वाल्मीकिः (b) कालिदासः (c) वेदव्यासः (d) माघः

28. ~~प्रमुख~~ 'वेदान्तः' इत्यनेन कः ज्ञायते ?
(a) वेदः (b) उपनिषद् (c) पुराणम् (d) गीता

29. रामायणस्य नायकः कः ?
(a) रामः (b) लक्ष्मणः (c) रावणः (d) हनुमान्

30. विशालतमः ग्रन्थः कः ?
(a) रामायणम् (b) मेघदूतम् (c) महाभारतम् (d) पुराणम्

31. रामायणस्य द्वितीयः काण्डः कः ?
(a) बालकाण्डः (b) उत्तरकाण्डः (c) अयोध्याकाण्डः (d) लंकाका[ण्डः]

32. छन्दरहिता रचना कीदृशं काव्यम् ?
(a) गद्यकाव्यम् (b) पद्यकाव्यम् (c) चम्पूकाव्यम् (d) नाट्यकाव्[यम्]

33. ~~प्रमुखम्~~ नाट्यरचना का ?
(a) मुद्राराक्षसम् (b) मेघदूतम् (c) शिवराजविजयम् (c) गीतगोविन्[दम्]

17/8

खण्ड 'घ' – (पठितावबोधनम्)

34. महावीरः कस्य मासस्य अमावस्यायां निर्वाणं प्राप्तवान्?
(a) कार्तिकस्य (b) आषाढस्य (c) श्रावणस्य (d) माघस्य

35. भगवतः महावीरस्य मतानुसारं केषु दया कर्तव्या?
(a) जीवेषु (b) निर्जीवेषु (c) दानवेषु (d) दुर्जनेषु

36. महावीरस्य माता का आसीत्?
(a) यशोदा (b) त्रिशला (c) सुमित्रा (d) राधा

37. 'मानसं मम विकसितं कुरु' अत्र विशेषणं चिनुत –
(a) मानसम् (b) विकसितम् (c) मम (d) कुरु

38. यशोधनानां किं गरीयः?
(a) अयशः (b) यशः (c) अपयशः (d) पराजयः

39. सिंहः कस्य किङ्करः आसीत्?
(a) रामस्य (b) शिवस्य (c) कृष्णस्य (d) रावणस्य

40. कति प्रदिशः नः शं भवन्तु?
(a) एकः (b) द्वे (c) त्रीणि (d) चतस्रः

41. 'शं नः पर्वताः ध्रुवयो भवन्तु' एतस्य किं तात्पर्यम्?
(a) पर्वताः दृढाः न भवन्तु (b) स्थिराः पर्वताः अस्मभ्यं कल्याणकराः भवन्तु। (c) पर्वतानाम् उपरि ध्रुवतारकं भवति। (d) पर्वताः अस्माकं कल्याणं न कुर्वन्तु।

42. 'नक्तम्' इत्यस्य कोऽर्थः?
(a) दिवसे (b) रात्रौ (c) पर्वते (d) कन्दरायाम्

43. 'जगत्याम्' इत्यस्य किं तात्पर्यम्?
(a) दिने (b) संसारे (c) नेत्रे (d) शरीरे

P/ 6

44. व्यायामः कदा करणीयः ?

(a) प्रातःकाले (b) सायंकाले (c) रात्रौ (d) मध्याह्ने

45. यथा राजा तथा —— ?

(a) सजा (b) मन्त्रिः (c) प्रजा (d) भाषा

46. राज्ञा दिलीपस्य गुरुः आसीत्

(a) महावीरः (b) वशिष्ठः (c) विश्वामित्रः (d) बुद्धः

47. चन्दनबाला कस्य पुत्री आसीत् ?

(a) महावीरस्य (b) दिलीपस्य (c) महाराजचेटकस्य (d) बुद्धस्य

48. का जीर्णा न भवति ?

(a) तृष्णा (b) शरीरम् (c) माया (d) वस्त्रम्

49. समुन्नतिपथं का विशदीकरोति ?

(a) भार्या (b) धनम् (c) विद्या (d) माया

50. अहिंसायाः प्रचारम् कः अकरोत् ?

(a) दिलीपः (b) चाणक्यः (c) कालिदासः (d) महावीरः

(भागः - 3)

उत्तर-कुञ्जिः

1 → c
2 → c
3 → b
4 → b
5 → d
6 → a
7 → a
8 → b
9 → b
10 → c
11 → c
12 → d
13 → d
14 → d
15 → d
16 → d
17 → b
18 → c
19 → b
20 → b
21 → a
22 → c
23 → c
24 → c
25 → a
26 → a
27 → c
28 → b
29 → a
30 → c
31 → c
32 → a
33 → a
34 → a
35 → a
36 → b
37 → b
38 → b
39 → b
40 → d
41 → b
42 → b
43 → b
44 → a
45 → c
46 → b
47 → c
48 → a
49 → c
50 → d